

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN
KVALITETS- OCH EKONOMIAVDELNINGEN
INSPEKTIONS- OCH ANALYSENHETEN

SID 1 (25)
2011-03-08

*En skola
i världsklass!*

Utbildningsinspektörer

SÖREN BERNHARDTZ	08-508 33 579
GUNNEL ERIKSSON	08-508 33 062
JONAS FLODMARK	08-508 33 257
BENGT THORNGREN	08-508 33 557

**Rapport
från inspektion av
Nya Elementar
17-24 november 2010**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
UPPDRAG OCH GENOMFÖRANDE	3
OMRÅDEN SOM OMFATTAS AV INSPEKTIONEN	3
BESKRIVNING AV SKOLAN	4
SAMMANFATTANDE ANALYS	4
SAMMANSTÄLLNING AV SKOLANS OLIKA VERKSAMHETERS STYRKOR, SVAGHETER OCH UTVECKLINGSOMRÅDEN	6
Föredömligt	6
Styrkor	6
Svagheter	7
Områden att utveckla	7
RESULTAT/MÅLUPPFYLLELSE	9
Utveckling sedan den senaste inspektionen	9
Styrning, ledning och kvalitetsarbete	9
<i>Kvalitetsredovisning och arbetsplan</i>	10
Kunskaper, utveckling och lärande	11
<i>Förskoleklass</i>	11
<i>Grundskola</i>	11
<i>Kunskapsresultat</i>	13
<i>Kunskapsresultat årskurs 5</i>	14
<i>Kunskapsresultat årskurs 9</i>	14
<i>Elevhälsa</i>	16
<i>Elever i behov av särskilt stöd</i>	16
<i>Samverkan och övergångar</i>	17
Bedömning och betygssättning	18
Normer och värden – arbete mot alla former av kränkningar	20
<i>Planer mot diskriminering och kränkande behandling</i>	21
Skolbarnsomsorgens specifika uppgifter	22
<i>Samverkan mellan skola och fritidshem</i>	22
<i>Fritidshemmens organisation och förutsättningar</i>	22
<i>Målstyrning i fritidshemmen</i>	23
<i>Verksamheten i fritidshemmen</i>	24
<i>Öppen fritidsverksamhet</i>	25

UPPDRAG OCH GENOMFÖRANDE

Inspektions- och analysenheten utvärderar den pedagogiska verksamheten och främjar barns, ungdomars och vuxnas lärande genom att

- granska måluppfyllelsen utifrån nationella och kommunala¹ styrdokument och riktlinjer
- granska hur förskolan/skolan utvärderar sin egen verksamhet
- ge rekommendationer om vad som bör förändras och utvecklas

Vi genomför vårt uppdrag genom att

- läsa material som förskolan/skolan ger oss, men även material från andra källor (ex. från Skolverket)
- intervjua elever/barn, personal och skolläda. Vid granskningen av förskolors verksamhet intervjuas föräldrar i stället för barn.
- observera verksamheten

Vi granskar också förskolans/skolans förmåga att själv utvärdera sin kvalitet. I bedömningen av verksamhetens kvalitet utgår vi även från Skolverkets Allmänna råd om kvalitetsredovisning. Hög kvalitet innebär enligt Skolverkets definition främst att verksamheten utmärks av att den väl:

- strävar mot och uppfyller nationella mål
- svarar mot nationella krav och riktlinjer
- uppfyller andra mål, krav och riktlinjer som är förenliga med de nationella (t.ex. skolplan, lokal arbetsplan och andra lokala planer)
- kännetecknas av en strävan till förnyelse och ständiga förbättringar utifrån de förutsättningar man har.²

Efter cirka ett halvt år följs inspektionen upp på olika sätt beroende på skolform.

OMRÅDEN SOM OMFATTAS AV INSPEKTIONEN

Verksamheterna granskas ur ett helhetsperspektiv. Inspektionen fokuseras särskilt på nedanstående områden, men inspektörerna kan även kommentera andra områden om det finns starka skäl till det. De områden som inspekteras är följande:

- Styrning, ledning och kvalitetsarbete
- Kunskaper, utveckling och lärande
- Bedömning och betyg
- Normer och värden – arbete mot alla former av kränkningar
- Skolbarnsomsorgens specifika uppgifter

¹ Vid inspektion av fristående skolor utgår inspektionen endast från nationella styrdokument.

² Från Skolverkets verktyg "BRUK – för kvalitetsarbete i förskola och skola", s 8.

BESKRIVNING AV SKOLAN

Nya Elementar är en kommunal skola som ligger i Bromma alldeles i närheten av Åkeshovs tunnelbanestation. Det är en omfattande verksamhet som bedrivs vid skolan; förskoleklass, fritidshem, öppen fritidsverksamhet, grundskola årskurs 1-9, grundsärskola och träningsskola. Dessutom hör Bromma resurskola till verksamheten sedan ett par år tillbaka. Sammantaget har skolan drygt 800 elever.

Skolan är i princip enparallellig upp till och med årskurs 5. Från och med årskurs 6 finns cirka 130 elever i varje skolår och dessa elever är fördelade på fyra arbetslag. Eleverna i varje årskurs delas sedan in i tre undervisningsgrupper så kallade ugar. Dessa grupper, om ungefär 22 elever, görs om ett par gånger per termin. Eleverna lär på detta sätt känna fler kamrater, eventuella negativa roller och mönster bryts och erfarenheterna är överlag positiva till denna organisation.

Elevernas socioekonomiska bakgrund är homogen; ca 80 procent av eleverna har föräldrar med högskoleutbildning och andelen elever med utländsk bakgrund är låg, ca 7 procent.

Denna inspektion omfattar förskoleklass, grundskola, fritidshem och öppen fritidsverksamhet. Skolans sarskoleverksamhet inspekterades i maj 2010 och omfattas därför inte av inspektionen denna gång.

SAMMANFATTANDE ANALYS

Under hösten 2010 har en av skolans biträdande rektorer uppdraget att vara tillförordnad rektor i avvaktan på att tjänsten ska besättas. Trots avsaknad av ordinarie rektor har verksamheten fungerat väl, vilket bland annat beror på att skolan i många avseenden har goda strukturer för sitt kvalitetsarbete samt att tf rektor tillsammans med ledningsgruppen och övrig personal gör ett bra arbete.

Skolans kvalitetsarbete bedrivs på olika nivåer; allt från pedagogens arbete med att följa upp och stödja varje elevs kunskapsmässiga och sociala utveckling till skolans övergripande strategiska plan. I denna plan sätts långsiktiga mål som skolan tänker sig nå inom fem år, men med årsvisa delmål. Detta sätt att tänka och arbeta ser vi som mycket positivt och det är också ovanligt bland skolorna i staden.

Enligt skolans arbetsplan arbetar man utifrån hörnstenarna; flexibla undervisningsgrupper, lokala pedagogiska planeringar, mentorskap, ämnesintegrering och varierande arbetsmetoder, reflektion och utvärdering, inspirerande och lärande fysisk miljö. I olika sammanhang säger man också att Nya Elementar är en skola för alla. Efter vårt besök kan vi konstatera att man i de flesta avseenden kommit en bra bit i arbetet med dessa hörnstenar och att skolan i hög grad kan sägas vara en skola för alla.

De utvecklingsområden skolan ändå har att arbeta med är i första hand en översyn av planen mot diskriminering och kränkande behandling och vissa rutiner för arbetet knutna till den. Vi ser också ett behov av att man analyserar

kunskapsresultaten utifrån ett genusperspektiv, vidtar åtgärder så att både pojkar och flickor har möjlighet att nå likvärdiga resultat.

Tidigare har man haft möten mellan förskolans och förskoleklassens personal där man diskuterat pedagogik, arbetssätt och vad barnen förväntas ha med sig för kunskaper från förskoletiden. Verksamheterna bör sträva efter att återuppta dessa möten för att skapa en ”röd tråd” i barnets lärande.

Nya Elementar har en väl utvecklad samverkan mellan skola och fritidshem som bygger på en helhetssyn av barnets utveckling och lärande. Man har genomfört en organisation som stödjer detta på ett föredömligt sätt. Fritidshemmet är integrerat i skolan både verksamhets- och lokalmässigt. Det finns ett gott samarbete mellan lärare och fritidshemspersonal.

Förutsättningarna för fritidshemmet är goda med hög personaltäthet, hög utbildningsnivå, homogen barngrupp, ändamålsenliga lokaler och mycket material. Fritidshemmet erbjuder en varierad verksamhet där barnen har stora valmöjligheter och inflytande. I uppdraget ligger även att utmana barnen och att skapa en progression i verksamheten som ett stöd i barnens utveckling, vilket kan utvecklas. Fritidshemmet har påbörjat ett kvalitetsarbete som ytterligare kan utvecklas med en tydligare systematik och mer konkret målstyrning.

Fritidsklubben har en god kvalitet, men övergången till den innebär en markant förändring för barnen som kommer från årskurs 3 och fritidshemmet. Verksamheten och miljön är i stort anpassad efter de äldre barnens behov och därmed kan omsorgen om de yngsta bli otillräcklig. Ljudnivån är ofta hög, vilket man arbetar för att komma tillrätta med.

Skolbarnsomsorgen bör också mer än idag bidra med att skapa en balans mellan de intressen barnen redan tillägnat sig och att visa på alternativ som även bryter invanda könsrollsmönster.

SAMMANSTÄLLNING AV SKOLANS OLIKA VERKSAMHETERS STYRKOR, SVAGHETER OCH UTVECKLINGSOMRÅDEN

Vårt uppdrag som inspektörer är att granska och utvärdera skolans resultat.

Med resultat menar vi skolans förmåga att uppnå och sträva mot de nationella och kommunala målen samt efterleva de riktlinjer och krav som finns i styrdokumentet. Sammanställningen av styrkor, svagheter och utvecklingsområden som vi gör i detta avsnitt är avsedd att ge en översiktlig bild av vår bedömning av verksamheternas kvalitet. Vi vill dock framhålla, att det inte är möjligt att på ett kvantitativt sätt genom att jämföra sammanställningar i olika rapporter med varandra avgöra hur bra olika enheter är i förhållande till varandra. Det är inte antalet punkter under de olika rubrikerna som avgör det. Jämförelser måste baseras på noggrann läsning av texten vid punkterna.

Våra bedömningar presenteras utförligare under rubriken RESULTAT/MÅLUPPFYLLELSE.

Föredömligt

- Skola och fritidshem har en väl utvecklad samverkan som bygger på en helhetssyn av barnets utveckling och lärande, samt en organisation som stödjer detta på ett föredömligt sätt.

Styrkor

Vår inspektion har visat att skolan har ett antal styrkor, bland annat dessa:

- Personalen är mycket engagerad och utvecklingsinriktad.
- Ledningsorganisationen med en skolledare i varje arbetslag är effektiv och har hög legitimitet.
- Arbetet med lokala pedagogiska planeringar har kommit långt.
- Skolan har strategiska femårsplaner för hur verksamheten ska utvecklas för att fortsatt ha en hög kvalitet och möta omvärldsförändringar.
- Eleverna i årskurserna 6-9 är organiserade i undervisningsgrupper där deltagarna skiftar plats flera gånger per termin.
- Rättning och bedömning av de nationella proven görs i arbetsgrupper och så att lärarna inte rättar sina egna elevers prov.
- Förskoleklassen och fritidshemmet har en varierad verksamhet där barnen ges möjlighet att prova på olika aktiviteter.
- Fritidshemmet har en hög personaltäthet och en hög utbildningsnivå vilket är en god förutsättning för en bra kvalitet på verksamheten.
- Fritidshemspersonal deltar i de flesta av skolans uppdrag som exempelvis barnens utvecklingssamtal och upprättande av IUP med sociala mål och eventuella åtgärdsprogram.

Svagheter

Vår inspektion har visat att skolan har vissa svagheter, bland annat följande:

- Planen mot diskriminering och kränkande behandling saknar till stor del de områden den enligt styrdokumenterna ska behandla.
- Kunskapsresultaten skiftar mycket mellan pojkar och flickor. Flickorna har i årskurs 9 mycket goda genomsnittliga resultat, medan genomsnittsresultaten för pojkarna med hänsyn till skolans förutsättningar är tämligen svaga.
- Många klasser/grupper saknar ofta arbetsro.
- Skolbarnsomsorgens personal har en varierande kännedom om Skolverkets allmänna råd ”Kvalitet i fritidshem” och Skolverkets allmänna råd för öppen fritidsverksamhet.
- Fritidsverksamhetens styrda aktiviteter och fria lek är endast i varierande grad utmanande för barnens utveckling och lärande.
- Ljudnivån i fritidsklubbens lokaler är ofta hög och störande för verksamheten.
- Åtgärdsprogrammen saknar en analys av i vilka situationer eleven får svårigheter.

Områden att utveckla

Vi bedömer att följande utvecklingsområden, som kan utgå från såväl svagheter som styrkor, men även från sådant som varken är att betrakta som styrkor eller svagheter, bör prioriteras:

- *Kunskapsresultaten – ur ett genusperspektiv*

Redan i årskurs 3 finns resultatskillnader mellan pojkar och flickor och denna trend fortsätter och ökar dessutom i högre årskurser. Det är därför viktigt att Nya Elementar analyserar vilka faktorer som ligger bakom dessa resultatskillnader och vidtar åtgärder.

- *Åtgärdsprogram*

Åtgärdsprogrammen bör utvecklas så att det framgår vad i elevens skolsituation som förorsakar svårigheter för eleven. Är det sättet att organisera undervisningen, arbetsmetoder, lärandemiljön, läromedel eller annat som vållar svårigheter för eleven?

Det är viktigt att tiden mellan åtgärdsprogrammets upprättande och utvärdering av om vidtagna åtgärder fått avsedd effekt inte är för lång och att det alltid framgår en exakt tidpunkt för utvärdering. Vissa åtgärdsprogram har diffusa tidpunkter för utvärdering.

➤ *Skriftliga omdömen och framåsyftande planering i elevens individuella utvecklingsplan, IUP*

De skriftliga omdömena bör utvecklas så att ämnet teknik behandlas som ett eget ämne. Dessutom finns det anledning för skolan att se över rutinen att skriva en sammanfattande bedömning i NO³ respektive SO inte minst då kommande lagstiftning kräver separata betyg i de ämnen som ingår. Vi ser också möjligheter att utveckla kommentarerna så att det alltid tydligt framgår vad som krävs för att eleven ska utvecklas vidare. I den framåsyftande planeringen av elevens IUP är det viktigt att betona att skolan har utbildningsansvaret.

➤ *Fritidshemmets verksamhet*

Verksamheten är varierad men bör utvecklas med en progression där kunskaper vidgas och fördjupas utifrån barnens ålder, erfarenhet och mognad för att utmana barnen i de aktiviteter fritidshemmet erbjuder.

³ NO står för naturorienterande ämnen och SO för samhällsorienterande ämnen

RESULTAT/MÅLUPPFYLLELSE

Utveckling sedan den senaste inspektionen

Skolverket inspekterade Nya Elementar i februari 2007 och fann då att skolan inom många områden bedrev en god undervisning. Arbetsklimatet mellan lärare och elever var gott, eleverna kände sig trygga och skolans ledning fungerade väl. Skolverket lyfte även fram ett väl fungerande kvalitetsarbete med ”Skolans strategiska plan” som grund.

Skolverket fann även att svenska som andraspråk inte anordnades, skriftliga omdömen⁴ för elever som saknade slutbetyg i något ämne inte upprättades och eleverna hade inte varit delaktiga i arbetet med likabehandlingsplanen.

Staden inspekterade skolan i april 2004, men eftersom det gått så långt sedan den inspektionen genomfördes är det inte relevant att referera till den.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Detta område granskas utifrån läroplanen (Lpo 94), förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet och Skolverkets Allmänna råd och grundskoleförordningen. Beträffande ledarskap granskar inspektionen inom detta område främst skolledningens arbete medan övrig personal, främst lärares, ledarskap granskas under Kunskaper, utveckling och lärande.

Rektors förmåga att ta ett tydligt ansvar för kvaliteten och utvecklingen av skolans kärnverksamheter är betydelsefulla för en skolas utveckling. I det arbetet ingår ett övergripande ansvar för skolans kvalitetsarbete, att prioriterade mål och åtaganden systematiskt följs upp och utvärderas, att resultaten analyseras och bildar utgångspunkt för utvecklingsinsatser. I detta arbete ska personal, elever och om möjligt även vårdnadshavarna delta.

Hösten 2010 har för Nya Elementar i mångt och mycket präglats av processen med att rekrytera en ny rektor. I avvaktan på att tjänsten tillsätts har en av de biträdande rektorerna uppdraget som tillförordnad rektor. I övrigt har skolans organisation med en biträdande rektor för respektive arbetslag bibehållits.

Verksamheten vid Nya Elementar kännetecknas av mycket goda rutiner och strukturer som all personal är väl förtrogna med. Ett exempel på hur väl skolan fungerat, trots avsaknad av ordinarie rektor, är det långsiktiga arbetet med skolans strategiska plan. Denna visar hur skolan kommer att gestaltas om fem år och hur man tar sig dit. Därför finns årsvisa etappmål för att den slutliga målsättningen ska vara möjlig att nå. Detta långsiktiga arbete har tf rektor och ledningsgruppen fört framåt under läsåret och i arbetet har personalen hela tiden varit delaktiga.

Nya Elementar har byggt upp mycket av sin verksamhet kring ett antal hörnstenar, där bland annat mentorskap, små flexibla grupper, lokal pedagogisk planering samt inspirerande och lärande fysiska miljöer ingår. Dessa hörnstenar kan ses som

⁴ Numera är det skriftliga bedömningar som upprättas.

fundament till den grundinställning med ”Eleven i fokus” som präglar allt arbete på Nya Elementar.

Trots att vi ser dessa hörnstenar i verksamheterna anser vi att skolan på ett tydligare sätt kan lyfta fram dem i sitt kvalitetsarbete. Där kan exempelvis respektive arbetslag eller mentorsgrupp sätta årsvisa mål, följa upp och utvärdera dessa. Självklart ska hörnstenarna också finnas med i skolans arbetsplan, där de mycket väl kan utformas som åtaganden gentemot något av nämndens mål.

Vid vårt besök på Nya Elementar har vi noterat att vissa arbetslag upprättar egna arbetsplaner, medan andra fastställt några specifika mål för verksamhetsåret. Vi anser att skolan skulle ha mycket att vinna på att alla arbetslag upprättar egna arbetsplaner, som självklart bygger på skolans övergripande. Självklart kan enskilda arbetslag även ha specifika mål inom områden som behöver utvecklas. När arbetslagen utvärderat sina respektive arbetsplaner får skolan också ett gediget underlag för sin kvalitetsredovisning.

Vi bedömer att styrning och ledning av Nya Elementar fungerar väl. Vi anser dock att det finns möjligheter att få ytterligare kraft i skolans utveckling genom att alla arbetslag upprättar egna måldokument som visar hur de avser att arbeta med såväl skolans gemensamma åtaganden som sådant som behöver utvecklas specifikt i arbetslaget.

Vi vill särskilt lyfta fram arbetet med den strategiska planen som ett gott exempel på hur man kan och vill utveckla en skola.

Kvalitetsredovisning och arbetsplan

Skolans årliga kvalitetsredovisning ska vara ett led i den kontinuerliga uppföljningen av verksamheten. Den ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och vilka åtgärder skolan/fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Den ska även innehålla en uppföljning och utvärdering av skolans planer mot diskriminering och kränkande behandling.

Den kvalitetsredovisning som upprättats vid Nya Elementar läsåret 2009/10 har, enligt den information som vi tagit del av, inte utarbetats enligt de rutiner som tidigare tillämpades. Motsvarande gäller om skolans övergripande arbetsplan. Nuvarande ledningsgrupp har inte varit delaktiga och de upplever inte heller att kvalitetsredovisningen eller arbetsplanen till fullo speglar verksamheten.

Mot bakgrund av vad som tidigare angetts om den pågående förändringen av skolans ledning har vi valt att inte bedöma kvalitetsredovisningen eller arbetsplanen. Det är vår fasta övertygelse att kommande kvalitetsredovisning och arbetsplan kommer att uppfylla de krav som ställs.

Kunskaper, utveckling och lärande

Detta område granskas främst utifrån mål och riktlinjer i läroplanen (Lpo 94), Dessutom utgår inspektionen från tydligt bekräftade forskningsresultat med relevans för dessa mål och riktlinjer.

Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger undervisningens inriktning och ska styra all planering av undervisningen genom hela grundskolan. Som exempel på dessa mål kan nämnas att skolan ska sträva efter att varje elev känner trygghet och lär sig att ta hänsyn och visa respekt i samspel med andra och utvecklar tillit till sin egen förmåga.

Förskoleklass

Förskoleklassen är en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål. Genom förskoleklassen ska övergången från förskola till grundskola underlättas. Det är därför viktigt att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får genomslag i verksamheten och att året i förskoleklassen skiljer sig från åren i grundskolan. Förskoleklassen har en speciell ställning mellan åren i förskolan och åren i grundskolan och ska vara en integrering av de olika kulturerna.

Förskoleklassen på Nya Elementar tillhör arbetslaget Vintergatan F-5 där man är väl integrerade. Personaltätheten är god med både lärare och förskollärare. Läraren följer sedan med upp i årskurs 1 vilket innebär en god kontinuitet för barnen.

Verksamheten är varierad och består av språkutvecklande och matematikförberedande arbetspass, skapande verksamhet, idrott och utflykt. Vid ett tillfälle i veckan är det temaarbete i ålderintegrerade faddergrupper där eleverna i årskurs 5 är faddrar för barnen i förskoleklass. Vi anser att ett tematiskt arbetssätt skulle kunna färga verksamheten i än högre grad. Lokalerna är väl disponerade med flera hörn för olika typer av lek och aktiviteter.

Vi bedömer att förskoleklassen håller en god kvalitet och är en styrka för skolan.

Grundskola

Stockholms stads skolplan betonar bland annat vikten av att eleven möts av höga förväntningar. Även forskning, bland annat Lennart Grosin, har kommit fram till betydelsen av att läraren har höga och samtidigt realistiska förväntningar på eleverna. I våra samtal med elever vid Nya Elementar framkommer att de tycker att lärarnas förväntningar på dem skiftar och vissa lärare borde kunna höja både krav och förväntningar en del. Eleverna är annars mycket nöjda med sina lärare som har ”koll och bryr sig”. Varje elev har också en mentor och vi har tagit del av dokument som tydligt beskriver mentoreernas uppgifter och ansvar. Eleverna träffar sin mentor för ett enskilt samtal minst två gånger per termin, utöver utvecklingssamtalet, något som naturligtvis uppfattas som positivt.

Lokalerna för arbetslaget F-5 är samlade i samma del av skolbyggnaden. Lärarna arbetar i de lägre årskurserna integrerat med fritidshemspersonalen. Detta medför att möjlighet finns att arbeta i mindre grupper och med olika arbetssätt. Arbetet är upplagt så att eleverna på olika sätt ska bli stimulerade att lära sig läsa, skriva och

räkna. Läsning och skrivning är också ett område som stadens skolplan betonar och det finns möjligheter för eleverna att ta del av böcker som finns tillgängliga för dem i klassrum och tillhörande korridorer. Skolan har även ett mycket väl fungerande bibliotek, centralt placerat i den stora byggnaden.

Arbetet följs upp i en veckobok där eleverna antecknat vad de gjort och i slutet av veckan utvärderar hur det gått. Vi anser att man kan utveckla detta genom att man redan i de yngre åldrarna arbetar mot konkreta mål och vad man lärt sig på detta.

Vi bedömer att eleverna i de lägre årskurserna får en god pedagogisk start på sin skoltid, där vi även sett ett gott ledarskap. Det är i huvudsak arbetsro på lektionerna även om eleverna ibland kan vara okoncentrerade.

För att höja kunskapsnivån och elevernas intresse betonar skolplanen att undervisningen i matematik och naturorienterade ämnen ska ha hög prioritet. De yngre eleverna arbetar bland annat i sitt uteklassrum med att göra olika observationer. Lärarna som undervisar de äldre eleverna i matematik har just påbörjat ett Skolverksfinansierat utvecklingsprojekt i sitt ämne.

Vi har vid besök hos de äldre eleverna sett flera spännande lektioner med bland annat laborativa övningar i teknik och gemensamma diskussioner i matematik. Eleverna menar att undervisningen är omväxlande med såväl grupparbeten som enskilt arbete. Eleverna berättar också om hur de numera kan påverka undervisningens upplägg och former för hur de ska examineras. Ämnesövergripande undervisning är relativt ovanligt och förekommer i första hand under de båda så kallade projektveckorna. Dessa veckor utgör också skolans ”elevens val”.

Användningen av informations- och kommunikationsteknik, IKT, ses också som ett viktigt område i skolplanen. IKT upplevs av de flesta på skolan som en naturlig del av lärandet i vardagen. De flesta klassrum är utrustade med projektorer och tillgången på datorer för informationssökning och andra elevarbeten är relativt god.

Det behövs, enligt forskning, vissa kompetenser för att lärare framgångsrikt ska kunna bidra till elevernas lärande. Utöver den didaktiska⁵ kompetensen, krävs en relationell⁶ kompetens samt att läraren ska ha förmåga att leda arbetet i klassen. En kunskapsöversikt från Skolverket ”Vad påverkar resultaten i svensk grundskola (2009) styrker ovan beskrivna forskningsresultat.

Eleverna vid Nya Elementar är mycket nöjda med sina lärare och de upplever att de möts med respekt och att de har en bra relation till de allra flesta lärare. Vid flera av våra klassrumsbesök i de högre årskurserna har vi dock kunnat konstatera att det ofta brister i arbetsro. Ljudnivån är ofta hög och ”småstök” med stolar, jackor och mobiltelefoner är mer regel än undantag långt ned i åldrarna. Många

⁵ Didaktisk kompetens innebär att läraren måste i relation till innehållet i undervisningen ha hög kompetens både i det enskilda ämnet, men även den generella undervisningsprocessen.

⁶ Relationell kompetens innebär att läraren måste besitta kompetens att upprätta en social relation med de enskilda eleverna.

elever får svårt att koncentrera sig och en stor del av skolarbetet sker troligen i hemmet då betygsresultaten oftast är goda. Föräldrarnas utbildningsnivå och kulturella kapital får då än större betydelse för elevernas resultatpridning. Skolan bör sträva efter att förbättra lärandemiljön i syfte att underlätta möjligheterna till effektivt lärande i skolan.

I Skolverkets Allmänna råd om den individuella utvecklingsplanen, IUP, anges att ”de nationella kursplanerna ska konkretiseras och utvecklas lokalt på ett sådant sätt att det klargörs vad undervisningen ska innehålla och hur den ska utformas.

På Nya Elementar har arbetet med lokal pedagogisk planering kommit långt och lärarna upplever att detta har bidragit till att sätta fokus på undervisningsprocessen på ett helt annat sätt än tidigare. Dessutom uppskattar eleverna dessa planeringar då de även anger vad som ska bedömas. Själva bedömningen med olika kvalitetssteg är utformad på ett enhetligt sätt i en matris. Eleverna upplever också att matriserna är ett stöd bland annat inför prov. (Se även Bedömning och betygssättning.)

Trots att skolan kommit långt i detta arbete finns det ibland lokala pedagogiska planeringar som ännu inte är helt kompletta. Vi anser att arbetet med lokala pedagogiska planeringar kommer att vara ett område där såväl Nya Elementar som andra skolor kontinuerligt kommer att bedriva ett utvecklingsarbete. Inte minst gäller detta i och med att de nya kursplanerna tas i bruk.

Kunskapsresultat

Mål att uppnå beskriver den mininivå av kunskaper som skolan ansvarar för att eleverna ska utveckla. Som stöd för skolornas arbete med att följa elevens kunskapsutveckling finns obligatoriska nationella prov i årskurserna 3, 5 och 9.

<i>Tabellen visar andel elever i procent som uppnår kravnivån i år 3 på de nationella proven</i>		
	2009	2010
Svenska/svenska som andraspråk	74	71
Matematik	53	53

Källa: Stockholms stad

De nationella proven består av olika delprov och de siffror som anges i tabellen avser andelen elever som klarat samtliga delprov. En granskning av delproven visar att flickorna har bättre resultat på delproven i svenska. I matematik är resultaten till pojkarnas förmån.

Vi bedömer att skolan bör analysera resultaten i syfte att få klarhet i varför pojkarnas respektive flickornas resultat är så tydligt kopplade till ämnena. Utifrån analysen bör sedan åtgärder vidtas som skapar likvärdiga förutsättningar för alla elever att nå målen.

Enligt skolans lärare stämmer inte de resultat som skolan inrapporterat till förvaltningen.

Kunskapsresultat årskurs 5

I årskurs 5 redovisas resultaten på respektive delprov som ingår i de nationella proven för varje skola.

Tabellen visar andel elever i procent som uppnår kravnivån i år 5 på de nationella proven

2010		Nya Elementar		
Ämne	Delprov	Totalt i urvalet		Totalt kommunala skolor i Stockholm
		Antal	Andel	Andel
		Elever	som nått Kravnivån	som nått kravnivån
Engelska	Samtala/tala	36	86	89
Engelska	Lyssna/förstå (skriva)	36	83	87
Engelska	Läsa/förstå (skriva)	36	89	91
Engelska	Skriva	36	89	90
Matematik	Miniräknare, räknesätten	36	97	92
Matematik	Längd, area, skala	36	89	86
Matematik	Tid, statistik	36	94	92
Matematik	Räknemetoder	36	97	88
Svenska	Läsa, förstå litterär text	36	94	84
Svenska	Läsa, förstå sakprosa	36	97	89
Svenska	Skrivuppgift, berättande	36	94	86
Svenska	Skrivuppgift, förklarande	36	94	85
Svenska	Läsa, samtala	36	94	87

Källa: Stockholms stad

Resultaten från de nationella proven i årskurs 5 år 2010 visar att i matematik och svenska ligger Nya Elementars resultat bättre än genomsnittet för de kommunala skolorna i Stockholm. I engelska är förhållandet däremot det motsatta och på samtliga delprov är resultaten sämre än stadens.

Om man granskar resultaten fördelat på kön framkommer att på samtliga delprov, oavsett ämne, har flickorna bättre resultat än pojkarna.

Vår bedömning är att skolan dels bör analysera resultaten på de nationella proven utifrån ett genusperspektiv, dels vad resultaten i engelska kan bero på. Utifrån vad som framkommer av analysen bör skolan vidta åtgärder så att pojkar och flickor ges lika förutsättningar att nå kunskapsmålen.

Kunskapsresultat årskurs 9

Elevernas slutbetyg kan ses som ett mått på hur väl skolan lyckats med uppdraget att alla elever ska nå målen, det vill säga minst betyget godkänt i alla ämnen. Nedanstående tabell visar resultaten för Nya Elementar under en treårsperiod.

Andelen elever behöriga till gymnasieskolan, andel med betyg i alla ämnen och meritvärde (Inom parentes anges SALSA⁷-värdet).

	2008	2009	2010
Andel behöriga till gymnasieskolan	95,4	95,3	91,7
Andel med betyg i samtliga ämnen	80,8 (84)	89,0 (90)	85,0 (Uppgift saknas)
Meritvärde	235,9 (226)	250,5 (236)	238,3 (Uppgift saknas)

Källa: Skolverket

Om man jämför resultaten för 2010 dels med riket, dels med samtliga skolor i Stockholm framkommer att Nya Elementar har bättre resultat när det gäller andel behöriga (riket 88,2 procent och Stockholm 88,7 procent). Det är även en högre andel elever med betyg i samtliga ämnen på Nya Elementar (riket 76,6 procent och Stockholm 76,5 procent) och meritvärdet ligger också högre (riket 208,8 poäng och Stockholm 224,2 poäng).

Att SALSA-värden saknas för 2010 beror på att den nationella statistiken för året inte var helt klar vid vårt besök på Nya Elementar.

De jämförelser vi gjort ovan visar att resultaten vid Nya Elementar är goda. Om man däremot granskar skolans resultat över tid framkommer inte samma enhetligt positiva bild, då andelen behöriga till gymnasieskolans nationella program sjunkit under den senaste treårsperioden. Mellan 2009 och 2010 har även förändringar skett avseende meritvärdet och andel elever med fullständigt betyg. Detta kan i och för sig vara avvikelser från ett år till ett annat, men det är viktigt att skolan är observant på dessa förändringar. Vi har även sett hur resultaten för 2010 fördelas mellan pojkar och flickor och kan notera att resultaten är tydligt till flickornas fördel. Meritvärdet för flickorna var 263,4 poäng och pojkarna 220,3. Flickorna var också i högre utsträckning, 98,2 procent, behöriga till gymnasieskolan jämfört med pojkarna, 87,2 procent. Även när det gäller betyg i samtliga ämnen hade flickorna bättre resultat, 96,4 procent, än pojkarna, 76,9 procent.

Vår bedömning är att kunskapsresultaten i årskurs 9 generellt är goda, men likväl anser vi att de kan förbättras. För att ytterligare höja resultaten måste skolan hitta vägar för att förbättra pojkarnas resultat. De uppgifter om kunskapsresultat som presenterats ovan visar att redan i tidiga årskurser blir det skillnader mellan pojkarnas och flickornas resultat. Det är en utmaning för skolan att utveckla den pedagogiska verksamheten på ett sådant sätt att både pojkar och flickor når goda resultat.

⁷ Modellberäknade betygsvärden (SALSA) tas fram med hänsyn till föräldrarnas sammanvägda utbildningsnivå, andel pojkar, andel elever födda utomlands samt andel elever födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands.

Elevhälsa

I Nya Elementars elevhälsoteam ingår rektor och biträdande rektor samt skolsköterska, kurator och specialpedagog. Teamet har utarbetat en elevhälsoplan för att beskriva gruppens arbete och tydliggöra ansvarsfördelningen mellan arbetslaget och teamet. I planen redovisas hur eleverna kartläggs och screenas beroende på ålder och behov, men det framgår dock inte hur eventuella insatser utvärderas. Vid elevhälsoteamets veckovisa möten behandlas elevhälsoproblem i enlighet med det ansvar som teamet har. Beslut som fattas vid mötena dokumenteras och när behov så föreligger genomförs elevvårdskonferens. Denna leds av rektorn.

Elever i behov av särskilt stöd

Om det framkommer att en elev kan vara i behov av särskilt stöd ska behovet utredas och ett åtgärdsprogram upprättas i vilket skolan beskriver de insatser som ska göras.

För berörda elever upprättas åtgärdsprogram och de skrivs i lite olika mallar, men innehåller alltid några gemensamma rubriker. En av dessa är "Beskrivning av elevens svårigheter". Däremot finns ingen beskrivning av vad i elevens skolsituation som förorsakar svårigheter för eleven. Är det sättet att organisera undervisningen, arbetsmetoder, lärandemiljön, läromedel eller annat som vållar svårigheter för eleven?

Ett åtgärdsprogram är tänkt att vara under en begränsad tid. Därför är det viktigt att tiden mellan åtgärdsprogrammets upprättande och utvärdering av vidtagna åtgärder inte är för lång och att det alltid framgår en exakt tidpunkt för utvärdering. Vi har dock, i vår granskning av ett urval åtgärdsprogram, i några fall funnit diffusa tidpunkter för utvärdering.

Åtgärdsprogrammen bör förbättras i enlighet med vad som angetts ovan.

Det finns ett flertal små undervisningsgrupper, studior på Nya Elementar och vissa elever har endast någon timme i studion och andra som går där större delen av skoltiden. De många smågrupperna är naturligtvis ett tecken på en hög ambition när det gäller att anpassa stödet till den enskilde eleven. Vi vill dock uppmärksamma skolan på riskerna med den exkludering av elever dessa smågrupper innebär. I Skolverkets kunskapsöversikt "Vad påverkar resultaten i svensk grundskola?" visar man på de stora sociala nackdelarna som kan vara förknippade med exkludering och hur den i många fall är kontraproduktiv för elevens lärande. Vi vet att lärarna på Nya Elementar för en ständig diskussion kring detta dilemma men vi vill understryka vikten av att belysa alla faktorer som påverkar elevernas lärande, i synnerhet då ett stödbehov föreligger.

Vår bedömning är att elever i behov av särskilt stöd får stödbehovet tillgodosett.

Sedan 2008 är Bromma resurskola en del av Nya Elementar och eleverna kommer från hela Storstockholm. Verksamheten har tre små undervisningsgrupper för elever i årskurserna 5-9. Eleverna har olika skolsvårigheter, sociala problem och/eller emotionella svårigheter. Flera av eleverna har neuropsykiatriska diagnoser. Även om resurskolan är lokalintegrerad i den stora skolan sker nära nog

all undervisning i de egna väl anpassade lokalerna. Man har också egna pedagoger och assistenter.

Målsättningen med verksamheten är att varje elev ska få nödvändiga kunskaper och sociala färdigheter för sin årskurs, samt ha en plan för fortsatt utbildning och en återgång till en vanlig skola eller till yrkesarbete.

Vi bedömer att verksamheten i Bromma resursskola fungerar mycket väl och att personalen är engagerad och kunnig.

Samverkan och övergångar

I läroplanen betonas vikten av att utveckla samverkansformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem i syfte att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Skolan ska också eftersträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med såväl förskolan som gymnasieskolan. I samarbetet ska särskilt uppmärksammas elever i behov av stöd.

Vid Nya Elementar kännetecknas samverkan av ett lösningsinriktat och prestigelöst förhållningssätt.

Barnen kommer till förskoleklassen från ett stort antal förskolor. Barn och förskolepersonal alternativt föräldrar besöker skolan vid fem tillfällen inför övergången. Förskoleklassens personal har så kallade lära känna-samtal med föräldrarna första veckan efter skolstart. Tidigare har man även haft möten mellan förskolans och förskoleklassens personal där man diskuterat pedagogik, arbetssätt och vad barnen förväntas ha med sig för kunskaper från förskoletiden. Dessa möten genomförs dock inte längre vilket är en nackdel.

Övergången mellan förskoleklass och skola blir naturlig mot bakgrund av att verksamheterna är integrerade både i arbetslaget och i lokalerna.

Till årskurs 6 kommer nya elever från i första hand skolorna i Norra Ängby och Olovslund. Det finns en inarbetad plan för hur denna övergång ska ske med såväl träff med nya klassen på våren i femman som en inskolningsvecka i början av sexan. Vid samtal med eleverna framkommer att de elever som kommer från andra skolor nog inte alltid har så lätt att "hitta rätt" socialt i sin nya miljö. Det finns planer på att förbättra inskolningen av nya elever. Bland annat avser Nya Elementars trygghetsteam att besöka avlämnande skolor redan på vårterminen i årskurs 5 som ett led i att ännu bättre ta hand om nya elever.

Eleverna i årskurs 9 upplever att de är väl förberedda inför övergången till gymnasieskolan.

Vår bedömning är att olika övergångar i stort fungerar väl. Vi anser dock att övergången mellan förskola och skola kan utvecklas genom att återuppta de möten mellan förskolans och förskoleklassens personal som tidigare förekommit. Detta kan bidra till en "röd tråd" i barnets lärande.

Bedömning och betygssättning

Detta område granskas främst utifrån mål och riktlinjer i läroplanen (Lpo 94), Skolverkets Allmänna råd om likvärdig bedömning och betygssättning och Handlingsplan för rättssäker och likvärdig betygssättning samt utifrån Stockholms stads skolplan. Granskningen av bedömning och betyg ska ske på ett sådant sätt att det framgår att området i teori och praktik är nära kopplat till området Kunskaper, utveckling och lärande. I detta avseende utgår granskningen också från vissa allmänt accepterade forskningsresultat.

De skriftliga omdömen som upprättas inför utvecklingssamtalen ska ha en formativ funktion, vilket innebär att de beskriver såväl vad eleven kan och vad som eleven behöver utveckla vidare och hur detta kan stimuleras. Forskare, som exempelvis Paul Black och Dylan William⁸ har också visat att formativ bedömning leder till bättre resultat. För svagpresterande elever blir resultaten enligt forskningen signifikant bättre. Att eleverna involveras i bedömningsprocessen har också visat sig ha positiva effekter på lärandet.

De skriftliga omdömena är en del av IUP:n och ska upprättas i alla ämnen som eleven fått undervisning i. Som stöd vid upprättandet av de skriftliga omdömena använder skolan ett annat material än det som finns att tillgå på skolwebben. Vi kan, av de skriftliga omdömen som vi tagit del av, konstatera att de mestadels är väldigt tydliga. För varje ämne anges vilka mål eleven nått vid det aktuella bedömningstillfället, men även vilka mål som eleven ännu inte är bedömd i. Till detta finns en kommentar som visar vad som behöver utvecklas vidare. Vi kan också se att de skriftliga omdömena "hänger ihop" med de lokala pedagogiska planeringarna. Eleverna tränas dessutom på olika sätt att bedöma sina kunskaper och färdigheter. Skriftliga omdömen skrivs sammanfattande för NO⁹/teknik samt för SO¹⁰.

Inför utvecklingssamtalen genomför eleven, läraren och vårdnadshavaren en skattning av såväl elevens kunskapsmässiga som sociala utveckling. Denna process sker utan att inblandade parter har kännedom om vad var och en av dem anger, men vid utvecklingssamtalen utgör dessa grunden för ett trepartssamtal. Vårdnadshavarna får även del av de skriftliga omdömena innan samtalet genomförs. I samband med utvecklingssamtalen upprättas också den framåtsyftande planeringen i elevens IUP. Den ska innehålla realistiska målsättningar för eleven och konkret beskriva vilka insatser som ska göras av skolan och vad elev och vårdnadshavare kan göra för att eleven ska ha framgång i skolarbetet. Planeringen bör uttrycka positiva förväntningar på eleven och utgå från elevens förmågor och starka sidor.

⁸ Black, Paul och William, Dylan, In the black box: raising standards through classroom assessment (1998)

⁹ NO omfattar ämnena biologi, fysik och kemi.

¹⁰ SO omfattar ämnena geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap.

De exempel på framåsyftande planeringar som vi tagit del av svarar i stort upp mot de krav som ställs. De utmynnar i vilka åtaganden som skolan, eleven respektive målsman ska göra för att eleven ska nå de uppsatta målen.

I samband med mentorsträffarna diskuterar eleven och mentorn IUP:n, men några elever som vi talat med uppger att så inte är fallet.

Vår bedömning är att såväl de skriftliga omdömena som den framåsyftande delen av elevernas IUP är tydliga. Vi anser att de skriftliga omdömena bör utvecklas så att ämnet teknik behandlas som ett eget ämne. Dessutom finns det anledning för skolan att se över rutinen att skriva en sammanfattande bedömning i NO respektive SO inte minst då kommande lagstiftning kräver separata betyg i de ämnen som ingår. Vi ser också möjligheter att utveckla kommentarerna så att det alltid tydligt framgår vad som krävs för att eleven ska utvecklas vidare. I den framåsyftande planeringen av elevens IUP är det viktigt att betona att skolan har utbildningsansvaret. I Stockholms stads skolplan anges att alla elever har rätt till ett betyg som på ett rättvist sätt speglar deras kunskapsnivå. De elever vi samtalat med upplever att lärarna på ett mycket tydligt sätt informerar om mål och kriterier och de anser att matriserna är till god hjälp. De upplever också att betygen, i de allra flesta fall, är korrekt satta.

Lärarna på Nya Elementar har kontinuerliga bedömningsdiskussioner i arbetslaget och med ämneskollegor. De nationella proven, som enligt skolplanen helst ska rättas av en annan lärare som inte sätter elevens betyg, ses också som ett stöd vid betygssättningen i årskurs 9. På Nya Elementar samrättas proven, vilket upplevs av lärarna som en styrka. I flera fall bidrar skolans sätt att organisera rättning av proven till kompetensutveckling.

Nedanstående tabell visar på relationen mellan resultat på nationella prov och elevernas slutbetyg.

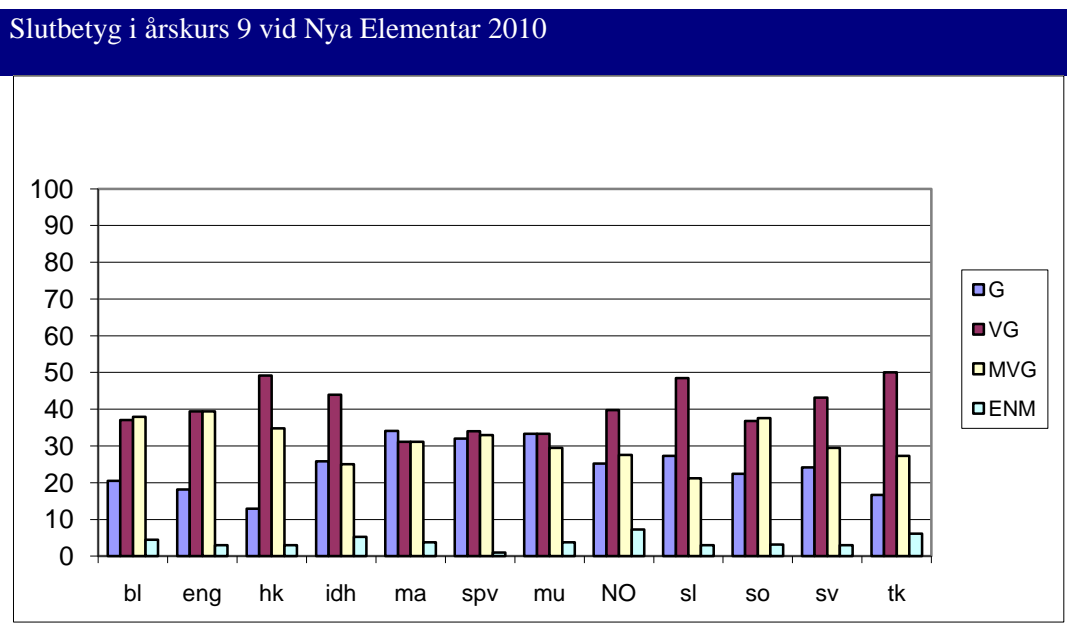
Relationen mellan nationella prov och slutbetyg i årskurs 9 vid Nya Elementar 2009. Inom parentes anges värdena för samtliga skolor i Stockholm			
	Svenska/svenska som andraspråk	Matematik	Engelska
Lägre slutbetyg jämfört med provbetyget i procent	4,3 (4,1)	1,7 (1,4)	2,5 (5,2)
Lika slutbetyg jämfört med provbetyget i procent	70,1 (74,6)	82,5 (75,7)	83,6 (84,3)
Högre slutbetyg jämfört med provbetyget i procent	25,6 (21,2)	15,8 (22,9)	13,9 (10,9)

Källa: Skolverket

Relationen mellan nationella prov och slutbetyg kan vi endast jämföra för 2009, då all nationell statistik för 2010 inte var klar vid vårt besök på Nya Elementar. Däremot kan vi jämföra Nya Elementar med samtliga skolor i Stockholm och

riket. I svenska får en större andel elever ett högre slutbetyg både i jämförelse med staden och riket (18,2 procent) och liknande gäller i engelska (riket 10,9 procent). I matematik får däremot en lägre andel elever på Nya Elementar ett högre slutbetyg jämfört med både staden som riket (21,1 procent).

Vid granskning av betygen är det också viktigt att se hur betygsstegen fördelas i olika ämnen, vilket illustreras i tabellen nedan.

Källa: Skolverket

Av sammanställningen framgår att i flera ämnen är det en relativt stor andel elever som får betyget Väl godkänt, VG. Det finns även några ämnen där det är relativt lika fördelning mellan de olika betygsstegen. Den stora skillnaden visar sig när man jämför hur betygen fördelas mellan pojkar och flickor. En sådan granskning visar för 2010 att det var en högre andel pojkar som fick betyget G i alla ämnen med undantag för ämnet idrott och hälsa. Däremot är det flickorna som har det högsta betyget, MVG, i alla ämnen fränsett teknik.

Normer och värden – arbete mot alla former av kränkningar

Detta område granskas utifrån skollagen och Diskrimineringslagen (2008:571) samt Skolverkets allmänna råd och kommentarer för arbetet med att främja likabehandling, men även i hög grad utifrån läroplanens (Lpo 94) värdegrund och dess avsnitt Normer och värden samt utifrån allmänt accepterade forskningsrön med relevans för området.

Diskrimineringslagens krav är att skolorna ska bedriva ett främjande arbete som syftar till att stärka respekten för allas lika värde. Det arbetet ska omfatta alla diskrimineringsgrunder och utgöra en naturlig del i den dagliga verksamheten.

Det förebyggande arbete som anges i skollagen syftar till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. För att skolans arbete ska vara förebyggande krävs att insatserna bygger på en kartläggning av vilka behov

som finns på skolan. Utifrån vad kartläggningen visat ska mål för årets arbete anges.

Stockholms stads brukarundersökning, som numera genomförs årligen, innehåller bland annat frågor om elevernas upplevelse av trygghet och trivsel. I undersökningen våren 2010 uppgav 94 procent av eleverna i årskurs 5 att de känner sig trygga i skolan och motsvarande siffra för årskurs 8 var 93 procent. Detta är en förbättring, i synnerhet för de yngre eleverna. Vid vårt besök på Nya Elementar har vi mött många elever som känner sig trygga, men även elever som inte upplever trygghet.

Skolan har en väl fungerande kamratstödjarorganisation för årskurserna 3-9 enligt friendsmodell. Kamratstödjarna har hög status bland övriga elever och anses allmänt viktiga för det goda klimatet. De samlas regelbundet för återkoppla sina iakttagelser till ansvariga vuxna. På skolan finns också en trygghetsgrupp bestående av vuxenrepresentanter från alla arbetslag. Trygghetsgruppen bevakar, samordnar och stödjer i dessa frågor.

Personalen på skola och fritidshem har utbildning i skolkomet. Komet (KOMmunikationsMETod) handlar om hur personalen kan kommunicera med eleverna på ett bra sätt. Detta har präglat förhållningssättet så att man i hög grad försöker se det positiva i elevernas beteenden. Även skolans regler är positivt utformade.

På fritidshemmet blir barnen sedda och är trygga. Barnen vi talat med har förtroende för personalen och säger att de kan gå till vilken av personalen som helst för att få stöd och hjälp. De gav dock uttryck för att det delvis kan vara olika i skolan och på fritidshemmet. Att det på raster och på fritidshemstid oftare kan bli bråk om något. Barnen hade också synpunkter på högstadiesbarnens beteende i matsalen. Vi kunde även notera att det fanns ett belöningssystem i skolan som inte gäller under fritidshemstid, vilket blir svårt att förhålla sig till för barnen.

Planer mot diskriminering och kränkande behandling

Enligt lagstiftningen ska skolan skriva två planer; en likabehandlingsplan som utgår från diskrimineringslagen och en årsplan mot kränkande handlingar som utgår från skollagen, kap 14 a. Planerna kan skrivas ihop till en, men det ska tydligt framgå vad som är vad.

Nya Elementars plan är under utveckling. Ännu saknas bland annat hänvisningar till korrekt formalia, en tydlig kartläggning med vidhängande analys och utvärderingsbara mål utifrån kartläggningens resultat/analys. Vi saknar också en redovisning av det främjande arbetet, vad man tänker göra utifrån diskrimineringsgrunderna och hur man som elev gör när man upplever att man kränkts av en vuxen.

Utvärdering av de åtgärder som vidtagits under året ska ingå i nästa års plan och i kvalitetsredovisningen. Av den anledningen är det viktigt att datera planen/planerna.

Skolans plan som man kallar likabehandlingsplan saknar också ett fritidshemsperspektiv, kartläggning (olika åldrar). Arbetslaget Vintergatan (F-5) har dock arbetat fram ett enkelt informationsblad om hur man arbetar med trygghetsfrågor i verksamheten.

Vi bedömer att skolan behöver se över hela sitt arbete när det gäller normer och värden, även om klimatet uppfattas som mycket gott av de flesta finns, har vi sett, behov av en genomgång av såväl rutiner för att upptäcka och följa upp som det mer formella kring planerna och deras utformning och förankring i praktiken.

Skolbarnsomsorgens specifika uppgifter

Detta område granskas utifrån de mål, riktlinjer och kriterier i de ovanstående avsnitten som är relevanta samt utifrån skollagen, Skolverkets Allmänna råd för kvalitet i fritidshem och Skolverkets Allmänna råd för öppen fritidsverksamhet. Detta område är uppdelat i ett antal specificerade avsnitt.

Samverkan mellan skola och fritidshem

Enligt läroplanen ska samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Nya Elementar har en väl utvecklad samverkan mellan skola och fritidshem som bygger på en helhetssyn av barnets utveckling och lärande. Fritidshemmet är integrerat i skolan både verksamhets- och lokalmässigt. Det finns ett gott samarbete mellan lärare och fritidshemspersonal. Fritidshemmet har en betydande funktion i de yngre åldrarna och bidrar i hög grad till skolans helhet. Barnen får ett bra komplement i undervisningen där fritidspedagogik och värdegrundsarbete är centrala delar.

Fritidshemspersonal deltar i de flesta av skolans uppgifter. Exempel på samverkan är arbete i mindre grupper, klassråd, livskunskap, temaarbete, rastverksamhet och stöd till elever under lektionstid. Vid kortare frånvaro vikarierar man för läraren. Fritidspedagogerna liksom lärarna är mentor för cirka tio elever och följer deras utveckling, för veckobok och har täta föräldrakontakter. Fritidspedagogerna är även ansvariga vid utvecklingssamtalet för dessa elever, även om läraren alltid är med. I arbetslagets arbetsplan kan man läsa att "De sociala målen är en lika stor del av en elevs utveckling som kunskapsmålen." Inför utvecklingssamtalet görs en självskattning av eleverna redan från årskurs 1 med stöd av personalen. Enligt skolledningen genomförs också individuella barnsamtal och sociogram vilket kan ge en tydlig bild av barnets situation på skolan.

Vi bedömer att samverkan mellan skola och fritidshem är en styrka och att man har genomfört en organisation och en förankring av en helhetssyn som stödjer detta på ett föredömligt sätt.

Fritidshemmens organisation och förutsättningar

I skollagen fastställs att barngrupperna ska ha en lämplig sammansättning och storlek och att verksamheten ska utgå från varje barns behov. Läroplanen tydliggör ansvaret för varje enskilt barns utveckling och lärande.

Fritidshemmet på Nya Elementar är lokal- och verksamhetsintegrerat med skolan i ett gemensamt arbetslag. Alla barn i F-3 är inskrivna på fritidshemmet. Fritidshemmet är öppet mellan klockan 07.00 och 18.00. Ledningen är väl förtrogen med fritidshemmets uppdrag och utövar ett nära ledarskap.

Förutsättningarna är goda med hög personaltäthet, hög utbildningsnivå, homogen barngrupp, ändamålsenliga lokaler och mycket material. I korridorerna finns barnens arbeten fint presenterade, materialet välskött och ordnat, liksom kläder med mera. Fritidshemmet har tillgång till många av skolans lokaler efter skoltid, samt idrottshallen, även om alla möjligheter inte utnyttjas. På fritidshemstid tillhör barnen en enda stor avdelning där de utgår från sin egen hemvist. De delas upp i samband med mellanmål och utifrån val av aktiviteter.

Utemiljön består i första hand av skolgården med klätterställning, gungor, sandlåda, basketkorgar, grusplan och en konstgräsplan. I närområdet finns Åkeshovshallen, grönområden och Judarnskogen.

I tabellen nedan redovisas antalet barn i grupperna samt antalet personal på fritidshemmen beräknat i årsarbetare.

1. Avdelning	2. Åldersgrupp	3. Antal barn	4. Antal årsarbetare: fritidspedagoger förskollärare eller likvärdig	5. Antal årsarbetare: barnskötare övrig personal	6. Antal anställda kl. 14-16	7. Summa
Vintergatan	F-3	152	7,95	5,50	15	13,45
Totalt		152	7,95	5,50	15	13,45

Antal barn/ personal: 11,3 (jämförelse med Stockholms stad ht 2009: 16,8)

Andel fritidspedagoger eller motsvarande: 59 % (jämförelse med Stockholms stad ht 2009: 36 %)

Målstyrning i fritidshemmen

Enligt Skolverkets allmänna råd "Kvalitet i fritidshem" är det viktigt att ledningen för fritidshemmet ser till att det finns system och rutiner för att följa upp och utvärdera hur fritidshemmet arbetar i relation till skollagen och läroplanen.

De olika hemvistens personalgrupper som bildar skolans fritidshem årskurs F-3 har tillsammans formulerat en arbetsplan för fritidshemsverksamheten. Den beskriver verksamheten och tar upp övergripande mål inom olika områden som till exempel för verksamheten, elevers ansvar och inflytande. Fritidshemspersonalen har möten med lärare och även med omsorgspersonalen. Då verksamheten i hög grad är integrerad med skolan ser vi dock en tendens att fritidshemmets specifika mål inte blir synliga. I första hand kan fritidshemmets arbetsplan ses över för att bli mer heltäckande utifrån Skolverkets allmänna råd "Kvalitet i fritidshem". I andra hand kan de övergripande målen brytas ner till ett fåtal konkreta och utvärderingsbara årsmål. Dessa länkas därefter till skolans gemensamma arbetsplan och kvalitetsredovisning.

Enligt fritidshemmets arbetsplan får barnen i slutet av varje läsår besvara en enkät som visar hur de upplever att de är delaktiga i verksamheten. Från årskurs 2 och uppåt gör barnen varje läsår en utvärdering av de pedagoger som arbetar närmast dem. Detta ger barnen en hög grad av delaktighet och inflytande på detta område. Vi kan dock i arbetsplanen sakna hur andra områden ska följas upp och utvärderas. Det finns även ett behov av att se över fritidshemspersonalens arbetsuppgifter under skoltid i syfte att tydliggöra uppdraget och använda resurserna där de behövs bäst.

Sammantaget bedömer vi att fritidshemmet har påbörjat ett kvalitetsarbete som ytterligare kan utvecklas med en tydligare systematik och mer konkret målstyrning.

Verksamheten i fritidshemmen

Enligt skollagen är skolbarnsomsorgens uppgift att komplettera skolan samt erbjuda barn en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen. Verksamheten bör ge barnen en stimulerande, utvecklande fritid som är varierad och utgår från barnens behov och intressen, samt stödja deras fysiska, intellektuella, sociala och emotionella utveckling.

Verksamheten på fritidshemmen kompletterar skolan tidsmässigt och innehållsmässigt. Fritidshemmen erbjuder barnen flera olika aktiviteter varje dag. En lista finns uppsatt varje morgon där barnen kan skriva upp sig för dessa. Det kan exempelvis vara drama, bollspel, bakning, kör, skogsäventyr, och bygglek. Barnen kan också välja att inte delta i någon av dessa aktiviteter och i stället välja fri lek. Fritidshemspersonal vi talat med uppskattade att ungefär en tredjedel väljer styrda aktiviteter och två tredjedelar väljer fri lek varje dag. Under en vecka deltar de flesta barn i någon styrd aktivitet.

Vi bedömer att fritidshemmet erbjuder en varierad verksamhet där barnen har stora valmöjligheter och inflytande över verksamheten. Samtidigt kan man fråga hur det kommer sig att så relativt få barn vill delta i de aktiviteter fritidshemmet erbjuder. Vi talade med barn som inte deltagit i någon styrd aktivitet under hela terminen. I fritidshemmets uppdrag ligger att utmana barnen, att få dem att växa genom att prova på för dem nya aktiviteter och skaffa sig nya erfarenheter. I verksamheten bör även finnas en progression där kunskaper vidgas och fördjupas utifrån barnens ålder, erfarenhet och mognad och därmed bli ett stöd i barnens utveckling.

Barn vi talat med ansåg att det oftast fungerar bra att leka både med flickor och med pojkar. Vid vårt besök kunde vi dock se att det i de styrda aktiviteterna fanns en tydlig könsuppdelning. Vi bedömer att personalen ytterligare kan bidra till att skapa en balans mellan de intressen barnen redan tillägnat sig och att visa på alternativ som även bryter invanda könsrollsmönster.

Fritidshemmet har en god kontakt med föräldrarna genom föräldramöten, skolans traditioner, utvecklingssamtal, kontaktböcker och vid lämning och hämtning av barnen. Strukturerade samtal om barnets trivsel, lärande och utveckling förs vid barnets utvecklingssamtal.

Öppen fritidsverksamhet

Den öppna fritidsverksamheten för barn 10-12 år, den så kallade fritidsklubben, är belägen centralt i skolan intill skolbiblioteket och personalrummet. Lokalerna består av två stora rum, ett litet extra rum och en köksvrå med serveringsdisk. Det finns tillgång till idrottssal, musikal, bildsal och hemkunskapssal, som delvis används men som vi ser skulle kunna utnyttjas i större omfattning. Personaltätheten är god och förstärks av att vissa elever från särskolan och träningssärskolan deltar i verksamheten tillsammans med sin personal. Cirka 30 barn är närvarande varje dag av de totalt 60 barn som betalt terminsavgift.

Verksamheten erbjuder aktiviteter som bordtennis, biljard, fotbollsspel, pyssel, film och vissa vuxenledda aktiviteter. Personalen tillgodoser själva barnens behov av att prova på olika idrotter. Vi bedömer att man kan komplettera detta genom kontakt med föreningar och klubbar i samverkan med det så kallade Idrottslyftet.

Klimatet i verksamheten är gott. Personalen har två representanter i skolans trygghetsgrupp som arbetar med förebyggande åtgärder mot mobbning och annan kränkande behandling. Vissa inslag i lovverksamheten bör dock stämmas av mot skolans värdegrund. Vid vårt besök kunde vi se att pojkar och flickor i huvudsak fördelade sig på skilda håll i de olika aktiviteterna och utifrån traditionella könsrollsmönster. Det är därför viktigt att personalen kritiskt granskar sitt eget förhållningssätt och som förebild för barnen, samt aktivt verkar för att bryta invanda könsrollsmönster. En förslagslåda finns uppsatt där barnen kan komma med förslag och idéer. Den är används av barnen och de kunde också ge exempel på genomförda förslag.

Fritidsklubben har skrivit en egen arbetsplan där konkreta årsmål finns framtagna inom områdena trygghet, delaktighet och inflytande, integrering samt meningsfull fritid och en god omsorg. Det är positivt, men personalen hade dock inte kännedom om Skolverkets ”Allmänna råd för öppen fritidsverksamhet. I Stockholm stads riktlinjer framhålls även att fritidsklubbar särskilt ska inrikta sig på områdena kultur, idrott och genusperspektiv.

Vi bedömer utifrån ovanstående styrdokument att fritidsklubben har en god kvalitet, men samtidigt att det är en relativt stor skillnad för barnen som kommer från årskurs 3 och fritidshemmet. Miljön är främst anpassad efter de äldre barnens behov. Vi anser också att ljudnivån ofta är hög, vilket finns angivet i arbetsplanen som ett problem att komma tillrätta med.

Stockholm 2010-02-14

Sören Bernhardt

Jonas Flodmark

Gunnel Eriksson

Bengt Thorngren